

GroenRondBalletje

De Waarheid 5.

Geschiedenis versus geloof.

Om de waarheid over het verleden te achterhalen gebruik je een andere methode dan om de waarheid van het geloof boven te halen. Voor de geschiedenis ga je naar de bronnen van die tijd. Geschiedenis kan echter de theologie (geloofsleer) niet toetsen, dus niet bevestigen en ook niet ontkennen [-].

Bestond Jezus?

Is Jezus verzonnen omdat het Christendom een oprichter nodig had? Dat zou natuurlijk een goede reden geweest zijn om Jezus te verzinnen. "Was Jezus Caesar?", vroeg Francesco Carotta zich af in een boek in 2002. Hij kwam op dit idee, omdat hij een beeld van Julius Caesar had gezien, waarop deze met een treurig gezicht stond. Dat paste in zijn ogen niet bij de Romeinse Keizer uit de 1^e eeuw voor Christus. Verder zag Carotta nogal opvallende gelijkenissen tussen namen; Julius lijkt op Jezus, Caesar op Christus, enz. De vraag "Was Jezus Caesar?" vindt nogal wat weerklank, getuige de bijna een half miljoen hits op het internet. Ter vergelijking de zinsnede "life on mars?" (leven op mars?) heeft 10x zoveel hits. De vraag "was Jezus Caesar?" wordt ontkennend beantwoord door Ouweneel [1]. Het blad Skepter houdt zich op neutrale wijze bezig met het kritisch onderzoeken van opvallende claims. Skepter is resoluut in de afwijzing van Carotta's stelling, en noemt het "atheïstisch bijgeloof" [2].

Voor het Christendom is Jezus onmisbaar; als Jezus niet bestaan zou hebben, zouden Christenen dus een reden hebben om de historische figuur te verzinnen. Dat betekent dat de Bijbel geen objectief antwoord kan geven op de vraag of Jezus als mens echt bestaan heeft. Een objectief antwoord is wel te verkrijgen uit historische bronnen van niet-Christelijke

schrijvers. Jezus leven is onafhankelijk van elkaar beschreven door twee tijdgenoten die niet in Hem geloofden. De beroemde Joodse historicus Flavius Josephus schreef in "Antiquities" over het bestaan van Jezus, "de zogenoemde Christus". Deze laatste toevoeging is van belang, omdat die aangeeft dat Josephus gèèn Christen was, en dus gèèn belang had bij het verzinnen van Jezus. Datzelfde geldt voor de Romeins historicus Publius Cornelius Tacitus, die in zijn "Annals" over Jezus schreef. Beide historici hadden directe toegang tot de bronnen van Jeruzalem of Rome. Dit betekent dat deze het echt wel geweten als Jezus eigenlijk Caesar was. We kunnen er dus zeker van zijn dat Jezus, de rabbi (leraar van het geloof), echt geleefd heeft [3].

De stambomen van Jezus

De Bijbel kent twee stambomen die via totaal verschillende wegen van Jezus naar David gaan. De eerste is een menselijke stamboom die afdaalt van Abraham en David naar Jezus ^{Mat.1:1-17}. De link naar Abraham wordt gelegd vanwege Gods verbondsbelofte aan Abraham ^{Gen.17:1-27} en de belofte van opvolging in het koningshuis aan David ^{2Sam.7:12-17}. In deze stamboom worden vijf opvallende vrouwen genoemd. Als eerste Tamar, de weduwe van Juda's zoon die door zich te als hoer voor te doen, de moeder van Juda's zoon Peres wordt ^{Gen.38:1-30}. De tweede is de Kanaïtische hoer Rachab, die de Joden behulpzaam is bij de verovering van Jericho ^{Joz.2:1-24; 6:17-25}. Rachab wordt de moeder van Boaz. De derde is de Moabitische vrouw Ruth, die via een zwagerhuwelijk de vrouw wordt van Boaz ^{Rt.1:1-4:22}. Moabieten en hun nageslacht hadden geen toegang tot Gods gemeente vanwege een vloek ^{Deu.23:4-6}, maar deze vloek werd later omgezet in een zegen ^{Neh.13:1-3}. De vierde vrouw, Bathseba, wordt genoemd als de vrouw van Uria ^{2Sam.11:1-27}. Bathseba is de moeder van Davids zoon en opvolger Salomo. De vijfde vrouw die Mattheus noemt is Maria, de maagdelijke moeder van Jezus ^{Luc.1:26-38}. Door heel specifiek deze vier vrouwen te noemen, maakt Mattheus duidelijk dat ook zondaren en bekeerde heidenen tot de stamboom van Jezus horen. Mattheus sluit af met een rekensom die laat zien dat er drie periodes (Abraham-Koning David, David-Babelonische ballingschap, ballingschap-Jezus) van 14 generaties tussen Abraham en Jezus zitten [3,4].

De tweede stamboom stijgt op van Jezus naar God ^{Luc.3:23-38}. Tussen Jezus en David zitten hier niet 28 maar 43 generaties, en naar God toe 77(!). Opvallend is dat deze stamboom gèèn

enkele vrouwennaam laat zien, ondanks dat Lucas ter sprake brengt dat Jozef niet de biologische vader is van Jezus, omdat Maria onbevlekt ontvangen is ^{Luc.1:26-38}. Het is een Joodse traditie om een stamboom langs de mannelijke lijn te vertellen. Dit betekent niet dat vrouwen niet belangrijk zijn in die stamboom, in tegendeel. De vader van Jozef die Lucas noemt, Eli, is Jozefs schoonvader, dus de vader van Maria!. Uiteindelijk komt deze lijn uit bij Nathan, de zoon van David die eigenlijk de troon had moeten opvolgen. Vanuit David tot Abraham loopt deze lijn hetzelfde als die van Mattheus, met èèn uitzondering. Lucas geeft tussen Hesron en Aminadab, zowel Arni als Admin, terwijl Mattheus alleen Aram noemt, overeenkomstig het Oude Testament ^{Ruth4:18-19; 1Kron2:5-19}. Belangrijker is dat Lucas de stamboom niet stopt bij Abraham, maar bij God, de (schoon)Vader van Abraham. God is Vader van Adam en Eva, omdat Hij ze gemaakt heeft op een bijzondere manier. Dat geldt natuurlijk ook voor Jezus, getuige zijn geboorte uit een maagd. Ik noem opzettelijk ook schoonvader van Adam (dus de stamboom via Eva!), vanwege: "En ik zal vijandschap zetten tussen u (de slang als beeld van de satan) en de vrouw (Eva), en tussen u zaad (het kwaad) en haar zaad (Jezus); dit (Jezus) zal u (satan) de kop vermorzelen (door zijn opstanding) en gij (de satan) zult het de hiel vermorzelen (de kruisiging)" ^{Gen.3:15} [4,5].

Was Jezus een Farizeeër?

Waar is iedereen die serieus studie heeft gemaakt over de historische Jezus het mee eens? Jezus was een Jood uit Galilea, waarschijnlijk geboren in het jaar -4 of -6 voor Christus. Zijn bediening begon rond zijn 30^e levensjaar. Hij was een verrichter van wonderen en een leraar van een leer van liefde. Van Jezus werd geclaimd dat hij de Messias was en Jezus werd geëxecuteerd door Pontius Pilatus, tijdens het bestuur van Tiberius. Voor de rest lopen de meningen nogal uiteen [3].

Jezus zijn leer en uitgangspunten kwamen het meeste overeen met de Farizeeërs. Waarschijnlijk had Jezus zulke felle argumenten met de Farizeeërs vanwege het hebben van dezelfde basis, hetzelfde wederzijdse belang en de overeenkomsten in onderliggende argumenten. Binnen de Farizeeërs had je strikte en vrije constructionisten. Jezus leek qua leer het meest op de strikte tak. Jezus verschilde eigenlijk alleen opvallend van mening, daar waar het ging om menselijkheid. Jezus stelde het belang van de mens boven de (sabbaths)wet [3].

Jezus leerde het evangelie in woord en daad. Behalve een leraar was de historische Jezus ook een wonderverrichter en een profeet van het laatste oordeel. We kunnen veel van Jezus leren uit de vier evangeliën. De evangeliën zijn waarschijnlijk voor het eerst opgeschreven in de tweede helft van de 1^e eeuw. Dat betekent dat ze mogelijk aan het eind van het leven door ooggetuigen zijn opgeschreven, of kort na de dood van die ooggetuigen. Ook vandaag de dag zie dat veel mensen hun levensverhaal of bijzondere gebeurtenissen uit hun leven opschrijven of op laten schrijven aan het eind van hun leven. De evangeliën tonen zich goede bronnen uit de tijd, die op de hoogte zijn van zaken zoals hoe een huis in die tijd gebouwd wordt en de verschillende geloofsstromen die er waren binnen de Joodse gemeenschap. Elk evangelie beschrijft het leven van Jezus vanuit zijn eigen invalshoek [3].

Hogere rechtvaardigheid

Mattheus schrijft de geboorte van Jezus in het licht van nieuwe gehoorzaamheid voor een hogere rechtvaardigheid. Dit doet hij eerst door een parallel te leggen tussen Jozef de vader van Jezus, en Jozef uit het Oude Testament. Jakob is de vader van Jozef ^{Mat.1:16 t.o.v. Gen.30:22-24,} Gods plan openbaart zich door een droom aan die Jozef ^{Mat.1:19-25 t.o.v. Gen.37:5-11,} de vlucht van Josef en familie naar Egypte ^{Mat.2:13-15 t.o.v. Gen.37:12-36} en hun terugkeer uit Egypte ^{Mat.2:19-23 t.o.v. Ex.12:50,51,13:17-22}. Op deze manier past Jezus wordt Jezus neergezet als de Messias ben Joseph of Messias ben Efraïm (Efraïm is de zoon van Jozef) [zie 6].

De hogere rechtvaardigheid is het doen van de wil van God de Vader. Dat wordt uitgebreid uitgelegd in de bergrede, waarin Jezus met gezag spreekt ^{Mat.5:1-7-28}. De 10 geboden worden door Jezus uitgebreid en aangescherpt, zoals bijvoorbeeld "Gij zult niet doden" ^{Ex.20:13 -> Mat.5:21-26} en "gij zult geen echtbreuk plegen" ^{Ex.20:14 -> Mat.5:27-32}. Ook vult Jezus de uitspraak "hou van uw naaste" ^{Lev.19:18} anders aan dan zijn tijdgenoten. Zijn tijdgenoten zeiden vaak "haat uw vijand", maar Jezus zei "hou van uw vijand" ^{Mat.5:38-47}. Het doel van deze hogere rechtvaardigheid is dat we volmaakt worden, zoals onze Vader in de hemel volmaakt is ^{Mat.5:48}. Dit alles om tot mensen tot een waar gelovige of volgeling te maken die voorbereid is op het naderende einde der tijden en het nieuwe koninkrijk. Dit hoeven wij niet uit eigen kracht; Jezus zal altijd bij ons zijn ^{Mat.28:20}.

Het geheim wordt bekend door lijden

Markus laat Jezus vooral spreken door zijn daden. Voortbordurend op Jesaja ^{40:3} wordt Jezus aangekondigd als de zoon van God [zie 6]. Jezus kiest 12 discipelen, symbolisch voor het nieuwe Israël ^{Mk.3:13-19}. Discipelen volgen Jezus onmiddellijk, want de tijd is nabij. Zelfs de mensen die het dichtst bij Jezus zijn begrijpen Hem niet ^{Mk.8:11-21} na twee wonderbaarlijke spijzigingen ^{Mk.6:30-44 & 8:1-10}. Markus legt het accent op het lijden, benadrukt door drie voorspellingen van dit lijden ^{Mk.8:31-38, 9:30-32 & 10:32-34}. Dit lijden als dienaar van je medemens is volgens Jezus het voorbeeld voor volgelingen, want "ook de mensenzoon is gekomen om te dienen en zijn leven te geven als voorbeeld voor velen" ^{Mk.10:42-45} [3].

Goed nieuws voor iedereen

Lucas is de schrijver van een evangelie en van de handelingen der apostelen. Lucas geeft aan dat andere al evangeliën hebben geschreven, en dat hij die alles nauwkeurig heeft onderzocht. Lucas richt zich op theofilus, hij die van God houdt ^{Lc.1:1-4}, bedoelende niet-Joden die van Jezus gehoord hebben en geïnteresseerd zijn in de Joodse God. Het is een blijde boodschap voor alle mensen ^{Lc.2:10, 10:17, 15:5,10, 24:41}. Belangrijke thema's zijn sociale gerechtigheid ^{Lc.1:46-55, 23:39-43}, medeleven met de buitengeslotenen ^{Lc.7:36-50; 17:11-19; 19:1-10} en de rol van de vrouw in de geschiedenis de geboorte ^{Lc.1:47-56,2:19,51}, de bediening ^{Lc.8:1-3,10:38-42} en de kruisiging van Jezus ^{Lc.23:49,55}. De Heilige Geest is van belang bij de geboorte van Jezus ^{Lc.1:15,17,35, 2:25-27} het dopen van Jezus ^{Lc.3:21-22} en de bediening van Jezus ^{Lc.4:1,14,18}. Na de Opstanding van Jezus uit de dood, gebiedt Jezus zijn volgelingen te wachten op de Heilige geest ^{Lc.24:49}, waarmee ze later vervuld worden ^{Hand.2:4} [3].

Lucas kent drie tijd-perken toe aan de tijd: het eerste tijd-perk van Adam tot de historische Jezus, het tweede de bediening van Jezus en het derde vanaf de uitstorting van de Heilige Geest met Pinksteren, het tijd-perk van de kerk.

Geestelijk evangelie

Johannes beschrijft het evangelie vol mystiek als een reis van Jezus, over-eenkomstig die van Lucas. Het eerste deel van de reis gaat over Jezus het Woord ^{Joh.1:14-18} als een weerspiegeling van de schepping ^{Joh.1:1-5 - Gen.1:1-5}. Wijsheid wordt neergezet als Gods creatieve (scheppende) kracht die orde brengt in de chaos. Dit is de wereld voor dat de mens Jezus op aarde was. In het tweede deel van de reis wordt met 7 tekenen (wonderen) van Gods glorie Jezus beschreven ^{Joh.2-12}. De hoop van de mensen ligt in de wederkomst van Jezus (parousia), maar voor gelovigen is de tijd al gekomen ^{Joh.5:24}. De mens Jezus is de weerspiegeling van God op aarde. In het derde deel bereidt Jezus zich voor op zijn terugkeer naar de Vader. De gelovige worden voorbereid om Jezus te volgen ^{Joh.14:6,12,15}. God zal de Heilige Geest sturen ^{Joh.14:16-17;26}, waardoor de gelovigen vrucht zullen dragen als druiven aan hun rank ^{Joh.15:1-11}. De gelovigen leiden een leven in een liefdesrelatie met elkaar ^{Joh.15:12-17} die hen onderscheidt van de wereld die hen zal vervolgen ^{Joh.16:1-4} [3].

Schrijven en blijven

De Bijbel wordt afgesloten met een serie brieven van Paulus, Petrus, Judas, Jakobus en Johannes (incl. Openbaringen). De brieven zijn bedoeld als lesmateriaal en hebben vaak één of enkele leerstellingen gezien vanuit een bepaalde visie als onderwerp. Daardoor lijken de brieven soms tegenstrijdig met elkaar, zoals in onderstaand voorbeeld.

Paulus was voor zijn bekering een Farizeeër die werken deed voor zijn behoudt. Vroom gedrag was in de praktijk de doelstelling van de religie van de Farizeeërs. Onderweg naar Damascus werd Paulus bekeerd door een visioen van Jezus ^{Hand 9:1-19}. Paulus begreep toen dat niet de daden die je doet, maar het waarom dat je ze doet de reden is van je behoudt. Daarom schrijft Paulus ^{Rom.3:21-4:25, 10:4-15} dat we behouden worden door ons geloof en niet door onze werken.

Jakobus zit in een ge-meente te Jeruzalem. Sommige leden van die gemeente zeggen chris-ten te zijn, maar daar valt in praktijk weinig van te merken. Hun le-venswandel is hetzelfde als die van ongelovigen. Waarschijnlijk beroepen deze men-sen zich op de Romeinenbrief. Ze heb-ben echter niet de ver- dere tekst van Paulus

gelezen, want daarin staat een meer gebalanceerd verhaal ^{Rom.5:1-11; 12:9-21}. Jakobus ^{2:23} gebruikt in ieder geval hetzelfde voorbeeld van Abrahams geloof ^{Gen.15:6} als Paulus ^{Rom.4:3}. Jakobus ^{2:14-26} laat zien dat een bekeerd mens andere (goede) werken doet omdat die mens gelooft. Abrahams goede werken zijn een gevolg van Abrahams geloof. Het is te zien als de druiven die aan de rank zitten ^{Jh.15:1-11}. Een ieder die gelooft zal vrucht dragen in de vorm van goede werken. Het negatieve argument dat sommige uit Paulus brief halen - ik hoef geen goede werken te doen, want het behoud is uit het geloof - wordt door Jakobus ontgiftigd.

Variatie in alles. In alles één [7]

Zoals elk verhaal, worden ook de verhalen in de Bijbel verteld vanuit een gezichtspunt. Dat gezichtspunt verandert met de verteller, dus als de Heilige Geest door een ander mens spreekt, wordt vanuit een ander standpunt over God verteld. Een menselijk verhaal is per definitie vanuit een standpunt; complexere verhalen kunnen wel meerdere standpunten snel achter elkaar laten wisselen. Door verschillende menselijke vertelwijzen en wereldbeelden vertonen de geïnspireerde teksten het idee van variatie, van verschillen tussen bijbelteksten. Documenten van de vroege kerk laten echter zien dat ze vooral geïnteresseerd was in de juiste leer, en niet in het doorgeven van de macht, zoals de latere kerk. Dit maakt de documenten van de vroege kerk dus uiterst betrouwbaar [3].

Wie een tekst leest heeft altijd de mogelijkheid die op verschillende manier uit te leggen. Om terug te komen bij het voorbeeld hierboven, als Paulus schrijft dat de mens behouden is door geloof en niet door werken, lezen sommige mensen dat een christen géén goede werken hoeft te doen of doet. De brief van Jakobus is daar echter ondubbelzinnig over, wie gelooft doet goede werken. Omgekeerd zou iemand in Jakobus kunnen lezen dat het om de werken gaat, maar de tekst van Paulus neutralizeert die visie weer. Door beide teksten te lezen, valt de menselijke variatie van schrijven en lezen eruit, en blijft de goddelijke boodschap over. Variatie is dus nodig voor een juist begrip van de bijbelse boodschap.

Drie van de vier evangeliën vertellen letterlijk wat de basis van de wet en de profeten, en dus de basis van de Bijbel, is. Mattheus ^{22:34-40}, Marcus ^{12:28-31} en Lucas ^{10:25-28} komen tot dezelfde twee oud-testamentische geboden. Hou van God ^{Deu.6:4-5} en hou van je naaste ^{Lev.19:18} [zie ook 8], samengevat als de wet der liefde. Deze boodschap komt ook terug in het vierde evangelie,

want Johannes^{13:34-35; 14:15-17,23-24; 15:12-17} beschrijft uitgebreid de liefde voor God en medemens als eigenschappen voor de volgelingen voor Christenen. De wet der liefde is het kenmerk van Christen-zijn, om in Gods koninkrijk te komen en om behouden te worden. De wet der liefde is het thema van de gehele Bijbel, dat verteld wordt met variaties in alles. In alles één, want we zijn één in de liefde van God de Vader, één in Christus, één in de Heilige Geest. Amen!

Moge Gods genade jullie tot zegen zijn,,

John Jacobs

PS - De volgende groenrondballetje zal de waarheid belichten van wonderen. Reacties en ideeën voor onderwerpen naar **groenrondballetje@yahoo.com**

Bronnen.

- [1] W. J. Ouweneel (2002). Jezus Christus vs. Julius Caesar? Ellips 8.
- [2] A. van Hooff (2002). Atheïstisch bijgeloof. Caesar aan het kruis in Buitenhof. Skepter 15(4).
- [3] C.E. Hauer & W A Young: An introduction to the bible. A journey into three worlds. 4thed. 1998.
- [4] Da Costa bijbellezingen commentaar.
- [5] Matthew Henri's commentaar op de Bijbel.
- [6] J.J.L. Jacobs (2002) Van kerk naar geloof. Hoeksteenkrant, herfst 2002. www.geocities.com/groenrondballetje/vktg.html.
- [7] Slogan van Jongeren centrum de Hoeksteen. zie www.jcdehoeksteen.nl.
- [8] Verslag Bijbelstudie J.J.L. Jacobs op HoeksteenWeekend 2003, Hoeksteenkrant september-oktober 2003.